

СЕКЦІЯ «СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА, ІННОВАЦІЇ»

УДК 376-056.264

Коробейнікова Т.С.

викл. НУ «Запорізька політехніка»

СУЧАСНІ НАПРЯМИ КОРЕКЦІЇ ДИСГРАФІЇ

Кількість дітей з порушеннями мовлення за останні роки зростає. Дисграфія є найбільш поширеною серед молодших школярів і потребує особливої уваги.

На сьогоднішній день виділяють різні методологічні підходи щодо проблеми порушення процесу формування читання та письма. До них належать: клініко-психологічний, психофізіологічний, психолінгвістичний, психолого-педагогічний підходи. На думку М. Шеремет найсучаснішими аспектами вивчення дисграфії є психолого-логопедичний та психолінгвістичний. Автор зазначає, що саме ці підходи співвідносять дисграфію з несформованістю вищих психічних функцій, а також операцій письма.

Сучасні вчені звертають свою увагу на симптоматику, механізми дисграфії, структуру порушення та розробку напрямів, змісту і методів корекції дисграфій: О. Корнєв, Р. Лалаєва, О. Логінова, І. Садовнікова, Є. Соботович, О. Гопіченко, Н. Чередніченко, Л. Журавльова, Ю. Коломієць, В. Тарасун та інші.

О. Корнєв запропонував комплексний підхід до корекції письма, який повинен здійснюватися психіатром, психологом, лікарем та вчителем. Р. Лалаєва створила методику логопедичної роботи, яка враховує вид та механізми порушення писемного мовлення.

Н. Чередніченко та Л. Тенцер було проведено корекційно-розвивальне навчання з подолання дисграфії молодших школярів. Дослідники дійшли висновку, що логопедична робота повинна бути комплексною, послідовною, систематичною, врахувати мовленнєвий і пізнавальний розвиток дітей, відповідати програмам з української мови. Необхідна постійна взаємодія усіх учасників навчального процесу, а також, єдиний підхід, наступність вчителя та логопеда до розвитку мовлення. Потрібно звертати увагу на зміст, методи та засоби подолання помилок [1]. В. Тарасун запропонувала новий підхід до навчання письму та читанню – «глобальний метод». Дітей спочатку навчають написанню цілих слів, а вже після цього – точному зображенню букв. Усе це відпрацьовується паралельно на уроках з письма та малювання [2].

Т. Пічугіна вивчала проблему корекції дисграфії у дітей зі зниженим зором. Автор дійшла висновку, що для повноцінного формування письма цієї категорії дітей необхідні передумови, а саме: сформоване усне мовлення,

сприймання, аналіз та синтез образів-уявлень; рухова сфера; руховий контроль; мотивація діяльності і самоконтроль [3].

На сьогоднішній день існують методичні розробки для подолання дисграфій: логопедичні зошити, посібники (К. Дяченко, Т. Момот, А. Малярчук, Т. Пічугіна, Г. Блінова та ін.). У посібнику з А. Малярчук з «Розвитку усного і писемного мовлення молодших школярів», робота спрямована не тільки на корекцію мовлення, але і на розвиток зорових, просторових та часових уявлень, зорової пам'яті, уваги, самоконтролю. Вправи поєднують різні аналізатори: мовноруховий, мовнослуховий, зоровий та моторний [4].

І. Омельченко та Л. Федорович розробили корекційно-розвиткові програми для 1–4 та 5–9 спеціальних класів для дітей із ЗПР, до яких увійшли розділи з попередження та подолання недоліків читання та письма. Науковими співробітниками відділу логопедії Інституту спеціальної педагогіки НАПН України (Л. Трофименко, В. Ільяна) розроблено програми з «Корекції мовлення» для 1–4 та 5–9 класів для дітей з тяжкими порушеннями мовлення, які містять розділи з корекції усного мовлення та корекції дислексії, дисграфії, дизорфографії. У корекційній роботі з дисграфії автори дотримуються принципів психолінгвістичного підходу. О. Аркадьева запропонувала планувати логопедичну роботу з врахуванням основного механізму порушення, а саме: при акустико-артикуляційному – спрямовувати свою роботу на розвиток слухових функцій і операцій, що належать до фонематичних процесів. При моторному – на розвиток графо-моторної функції рук за допомогою трафаретів. Розвивати зорові функції, зорово-просторові уявлення при корекції оптичного механізму порушення [5].

Проблема порушень письма залишається актуальною. Аналіз літератури вказує на важливість комплексного підходу до діагностики та корекції дисграфії. Ефективність логопедичної роботи залежить від визначення спеціалістом структури, етіології, механізмів дисграфії, рівня сформованості немовленнєвих процесів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Чередніченко Н.В., Тенцер Л.В. Зміст та організація логопедичної роботи з подолання дисграфії у молодших школярів в умовах корекційного та інклюзивного навчання. *Актуальні питання корекційної освіти: збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. 2019. Вип. 13. С. 312-324.
2. Тарасун В.В. Основи теорії і практики логодидактики : підручник для вищих навчальних закладів. Київ : Каравела, 2017. 316 с.
3. Пічугіна Т.В. Педагогічна корекція дисграфії у слабозорих молодших школярів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.03. К., 2001. 20 с.

4. Малярчук А.Я. Розвиток усного і писемного мовлення молодших школярів: навч. посіб. Київ: Літера ЛТД, 2008. 336 с.

5. Трофименко Л. І., Ільяна В. М., Пригода З. С., Аркадьєва О. О., Грибань Г. В. Програма з корекційно-розвиткової роботи «Корекція мовлення» для 1-4 класів закладів загальної середньої освіти для дітей з тяжкими порушеннями мовлення / Київ : Інститут спеціальної педагогіки НАПН України, 2018. 89 с.